

Jókai, az órák barátja.

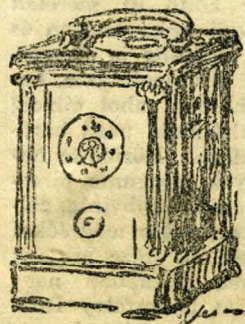
Szenvedélyesen gyűjtötte az antik órákat. Öt ritka érdekes ismétlő óra maradt a hagyatékában.

Jókai, a zseniális mesemondó, igaz barátja és szakértője volt a művészeteknek. Szenvedéllyel gyűjtötte a képeket, csokrokat, plaketteket és régiségeket. Lakása mindenkori muzeumszerű volt, ritka érdekességek gyűlte össze benne, amelyeket ő kutatott fel régiségkereskedőknél vagy ősi kastélyokban, ahol az ereklyéket nemzedékről nemzedékre örzik. Ha valahol műremeket fedezett föl, nem kimélt fáradságot és költséget, de megszerezte magának. Különös szenvedélye volt régi, évszázados órák gyűjtése. Öt óra maradt meg özvegyénél és ezek nemcsak azért értékesek, mert Jókai birtokában voltak, hanem régiségük-nél, eredetiségük-nél és

ritkaságuknál fogva. Mindegyik műremek, órásművészeknek évszázadok előtt való készítményei, azokból az időkbeli, amikor nem gyárilag készítették az időjelző szerkezeteket, hanem tudást, ötletességet és szépérzéküket ölték be egy-egy alkotásba.

Az öt óra közül a legrégebb egy magas álló fali óra. Karsu és gyöngéd alkotás. Fekete ébenfakert tartja össze az üvegfalakat, amelyben a vasból készített szerkezet áll. Cimlapján festések és különböző cimlapok vannak, mert ez a szerkezet nemcsak az óra mai fogalmának megfelelő alkotás, hanem *egyszerű naptár is*. Az egyik cimlap a hónap napjainak számait mutatja, azután németül sorakoztatja föl a hét nap nevét, a harmadik a hónap napjait, a negyedik a hold és napfogyatkozás és csillagászati év változatainak pontos mutatója, az ötödik a nap fölkeltének és lenyugvásának idejét közli. A nagy óralapon az órák számán kívül színes miniatűr olajfestmény csillagászok képét mutatja, amint vizsgálják az eget. Egy kis golyóbis pedig a nappal és éjszaka váltakozását jelzi. Ezt a ritka szép óráját szerette a meseköltő leginkább. Szerinte vagy *háromszázötven éves alkotás*. S szerette azért is, mert olyan szép tisztán kongatta az órák mulását, mint valamelyik templom harangja. Az órát ápolta, vigyázott reá, ő maga kezelte, soha más nem huzhatta föl, csak ő maga. Amióta Jókai Mór meghalt, senki föl nem huzta, az óra nem jár, nem kongatja az idők mulását.

Másik remekbe készült órája a Jókai-hagyatékban egy Rákóczi-korabeli műalkotás. Kicsinyke, üvegszekerényben álló óra. Ez is egész naptár. Az egyik mutató a hónapokat jelzi, a másik az év minden napja nappalának hosszúságát jelenti. A nagy cimlap alján kis lyukon keresztül szalag szalad 31

rovátkával, jelezvén, hogy hányadika van. Ez az óra már rézből készült, két csengő is van benne. Ez az óra is elkongatja az időt. Érdekesége ennek az órának, hogy századokon keresztül négyszer javították és az órák a szerkezet hátsó lapjában bevették a dátumot. Első reparatúrára az óra 1721-ben került. Hollandus mester munkája lehet a remekmű, mert az egyik cimlapon a nap jelzése a következő szavakból áll: *Dag leng*.

Ezenkívül három óra van még a hagyatékban, az egyik a zsebórája. Ez is vagy 150 esztendő s már. Nehéz aranyból készült és ütőszerkezete is van. Állandóan mellette volt ez az órája és amikor lefeküdt, a vánkosa alá tette. Betegsége idején *ugy tudták a sötét hálószobában, hogy ébren van-e, vagy alszik, kongatja-e az időt az óra*. Ennek a szerkezetnek van ugyanis egy rugója, amelyet meg kell

hassza, az óra hangos ketyegéssel megindult és amikor a rugóját megnyomták, el is kongatta az időt. Tíz órát mutatott, akkor járt le annak idején a szerkezet és most is csak azért indult meg, mert huszonegy éves mozdulatlan-ság után elővették és a helyzetváltozás indította el néhány percra a szerkezetet.

A másik két óra inkább dísz tárgy. Az egyik francia óra. Amor magasra, fölfelé nyújtott kezében tartja az óraszerkezetet. Nemesen megfaragott figura a kis Amor és stilusosan alkalmazkodnak a talapat és az alak feje felett alkalmazott órához szerkesztett díszítések. Tenyérnyi magas az egész sárgaréz-ből készült szoborszerű óra, s Jókai Mór azért vásárolta meg, mert úgy Amor alakja, mint a díszítések mutatják, hogy igazi művész mintázta.

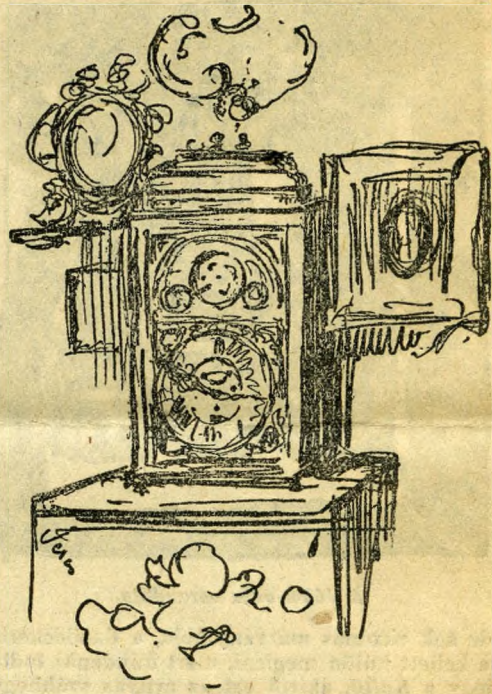
Az ötödik óra az, amelyet Jókai a maga gyémántórájának nevezett. Ez is 10—15 centiméternyi magas üvegszekerényke. Az üveglapokat rézkeret tartja össze és a rézkeretbe briliánsokhoz hasonlóan metszett üvegszemek vannak beillesztve, úgy hogy az egész keretet mintegy az üvegszemek alkotják. Klasszikusan szép empir-stilű munka és az egész becsességét akarta Jókai azzal jelezni, hogy gyémántórájának mondta ezt a darabját, pedig csak egyszerű üvegből vannak a briliánsoknak tetsző ékes szemek.

Módunkban volt látni azt a két gyűrűt is, amit a halhatatlan költő állandóan az ujjain viselt. Az egyik nehéz aranygyűrű, s a középén babszem nagyságu briliáns van. A kő színe lilába vegyül, a költő fekete gyémánt-

nak mondta, holott nem az, csupán egy nem tiszta csillogású briliáns. Ezt a gyűrűt az Aranyember című regényének írói honoráriumából, 300 aranyforintból vásárolta. A magyar irodalomnak egyik legszebb regényét csak annyival honorálták, hogy abból az összegből nem tellett többre, mint egy tisztátlan briliáns aranygyűrűre.

A másik gyűrű már nincs meg eredeti foglalatában. Előbb franciás marquis-alaku arany tartotta a zöldes kameába vésett sisakos harcos domborművű képét. Ezt a gyűrűt ajándékozta a költő feleségének, Nagy Bellának és mert a nagy foglalat a piciny női kezén tulságosan kiabáló lett volna, ő maga tette át egészen egyszerű, modern foglalatba.

Mindezek a darabok remekszámba mennek és örök hirdetői Jókai Mór nagy művészi érzékének és antikvitások iránt tanusított nagy érdeklődésének.

A „Jómadár” házikabaré előadásán az angyal földi elmegyógyintézetben

Azzal kell kezdeni, hogy a meghívó, mely az angyal földi elmegyógyintézet kabaréjába invitált: stílusos és már jóelőre különleges és nem mindennapi szórakozást ígér. Olyan egyéni és olyan sajátos íze, hangja, hangulata van, hogy nem is lehetne más, mint egy elmegyógyintézeti kabaré és táncmulatság meghívója.

MEGHÍVO

Az Ujság Kedves Szerkesztőisége részére

AZ INTÉZETI BETEGEK SZÓRAKOZTATÁSÁRA ENGEDÉLYEZETT KABARE-ELŐADÁSRA

Ezen meghívó egyben a betegosztály, illetve a kabaréhoz való belépésre is jogosít.

Az angyal földi állami elme- és ideggyógyintézet igazgatósága.

Az angyal földi elme- és ideggyógyintézet közkedvelt „JÓMADÁR” házikabaréja folyó évi február 21-én Lopy Sándor rendező bucsuelőadásául

TEATRE PARÉET

rendez a Terézköruti Színpad művészeinek önzetlen és nemesszívű vendégszereplésével.

A Terézköruti Színpad műsora mindenkori irodalmi és művészi büszkesége a magyar kabarékultúrának, melynek főnem művésze, ragyogó humora és csodálatosan dúsz szellemessége a külföldi, sőt a kabarék hazájában, Párizsban levő testvéreivel is futalmulja. A társulat, melynek zenéi vezetője Lányi Viktor zeneszerző, főrendezője Herczeg Jenő, Nagy Endre író és Salamon Béla kabaréművész cselekvő igazgatása alatt, a kabaréjálék igazgyöngyszeméből összedüliült művészársulati kollériból áll.

SOMOGYI ERZSI (Bogyóka)

a Nemzeti Színház művésze

PETHES SÁNDOR

a Nemzeti Színház művésze

KABOS GYULA

a Vígsház művésze

a Terézköruti Színpad vendégei

VAKOCS ISTVÁNNÉ

az Andrássy-úti Színház v. tagja

PAPP JÁNOS

a Royal-Orfeum v. tagja, az egyedüli férfi-szonon

a „Jómadár” kabaré tiszteletbeli vendégei

Konferál: LOPY SÁNDOR. — Rendőrség, cenzura: simon. — Kezdele: d. u. 4 órakor.

ELŐADÁS UTÁN CERCLE DES ÉTRANGERS TÁNCTEREM.

Nyitás fél 8 órakor.

PARKETT-TÁNC!

MONDAIN-TÁNC!

FEJEN-TÁNC!

Egy csomó Anita Berber szabadon elővezetve.

!! Elsőrendű házi szalon zenekar valódi szalonadarakokkal !!

!! CSAJKA-BAR !!

Tánc-equilibristák.

Görlök és Haskellők

ki mindenkit fellök.

Zongoránál: abavi SAUER EMILIA.

A kiállított közönséghez nyulni nem veszélyes, de tilos. — Meleg büfé és hideg tus rendelkezésre áll.

Miután a megrendelt csinos kicsi táncrend technikai akadályok miatt nem készült el kellő időre, a rendező táncrend-hányban szenved. Ennél fogva jellemző tradícióhoz híven azon átázatos kérésrel forautok a mélyen tisztelt közönséghez, hogy akiknek táncrendje van, — nem feltétlenül csinos, kicsi, sőt lehet mennél nagyobb, összehajtható, zsebbe való forma —, úgy azt a tánc-színetek között hozzáim futtatni kegyeskodják.

Jó mulatást kíván

Lopy Sándor

bucszó rendező.

nyomni, hogy hangosan jelezze az időt. Betegsége idején Jókai Mór szinte negyedóránként a vánkosa alá nyult, elővette az órát és megnyomta a rugóját, hogy meghallja, mennyire jár az idő. Az órán még ma is megvan a nehéz aranylánc, amit az író állandóan viselt. Ez az óra sem jár, amióta Jókai Mór lehunyta a szemét. Ma, amikor az özvegy elővette, hogy Az Ujság rajzoló művésze lerajzol-

A meghívóhoz egy levél volt mellékelve, a kabarérendező kézírása. Ő maga hét esztendő óta bennlakója a kívül-belül szomorú, rideg ház-

nak, mely ezen a délutánon felvidult kivirágzott, mintha pár órára a külvilági élet belopózkodó levegője visszavarázolt volna mindent és min-